

DIPLOMÁS PÁLYAKÖVETÉS IV.

FRISSDIPLOMÁSOK 2010

Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Felsőoktatási Osztály
2010. december

Készült a Társadalmi megújulás Operatív Program 4.1.3 A felsőoktatási szolgáltatások rendszer szintű fejlesztése kiemelt projekt intézkedési keretében a Diplomás Pályakövető Rendszer megvalósítása során.

Kiadja az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Felsőoktatási Osztály

Felelős kiadó: Kerékgyártó Sándor

Szerkesztők:

Garai Orsolya, Horváth Tamás, Kiss László, Szép Lilla, Veroszta Zsuzsanna

Szerzők:

Chrappán Magdolna, Fónai Mihály, Garai Orsolya, Gáti Annamária, Girasek Edmond, Györgyi Zoltán, Horváth Tamás, Kasza Georgina, Kiss László, Kiss Paszkál, Kovách Imre, Kun András István, Nándori Emese, Szemerszki Marianna, Varga Júlia, Veroszta Zsuzsanna

Szaklektorok:

Fehérvári Anikó, Fleck Zoltán, Fónai Mihály, Füzesi Zsuzsanna, Halász Gábor, Hrubos Ildikó, Rechnitzer János, Róbert Péter, Rudas Tamás, Sági Matild, Tóth István János

Minden jog fenntartva:

© Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.

Szöveggondozás: Burom Márton

Tördelés és tipográfia: Teszár Edit

Az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. kiadványa az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

A kiadvány ingyenes, kizárólag zárt körben használható, kereskedelmi forgalomba nem kerülhet. A felhasználás a jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját nem szolgálhatja.

ISBN 978-963-9795-46-4

Nyomás és kötés: Printing Solutions Nyomdai Szolgáltató Bt.

Felelős vezető: Szöllösi Ádám ügyvezető

TARTALOM

Előszó	5
Bevezető	7
A frissdiplomások helyzetének főbb dimenziói	9
A munkaerő-piaci sikeresség dimenziói frissdiplomások körében (Veroszta Zsuzsanna)	11
Munkaerő-piaci esélyek, munkaerő-piaci stratégiák (Györgyi Zoltán)	37
A pályakezdő diplomások keresete, munkaerő-piaci sikeressége a 2000-es évek elején (Varga Júlia)	59
Frissdiplomások továbbképzése és továbbképzési stratégiái (Szemerszki Marianna)	83
Diplomás kompetenciaigény és munkával való elégedettség (Kiss Paszkál)	105
Diplomások területi elhelyezkedése Magyarországon (Horváth Tamás)	131
Társadalmi háttér és mobilitás (Gáti Annamária)	155
Helyzetkép a nemzetközi hallgatói mobilitásról (Kasza Georgina)	177
Átmenet a felsőoktatásból a munkaerőpiacra (Nándori Emese)	193
Szakmaspecifikus pályaképek	203
Reál diplomával a munkaerőpiacon (Garai Orsolya – Kiss László)	205
A jogi és igazgatási képzési területen végzettek elhelyezkedésének presztízs szempontjai (Fónai Mihály)	227
A gazdaságtudományi terület sokszínűsége a diplomás pályakövetés 2010 vizsgálata eredményei alapján (Kun András István)	245
Pályaelégedettség és karriertervek a pedagógus képzettségű hallgatók körében (Chrappán Magdolna)	267
Fiatal munkavállalók az egészségügyben, fiatal egészségügyiek a munkaerőpiacon (Girasek Edmond)	287
Az agrár képzési területen végzettek elhelyezkedési sajátosságai (Kovách Imre)	301
Absztraktok (magyar és angol)	319
Szerzőink, szaklektoraink	337
Függelék	345

ELŐSZÓ

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében 2008-ban indult központi diplomás pályakövető programot kezdettől fogva több törekvés övezte. A gyakorlati, program szintű hasznosulás szempontjai egy általános, a kutatási eredmények szervezeti beépülését és kommunikációját integrálni tudó intézményi pályakövető modell kidolgozását, szakmai támogatását és nyomon követését ölelték fel. Ezt a vonulatot erősítette, támogatta a pályakövetés országos kutatási programja, amely során a hallgatók és frissdiplomások körében nyílt lehetőség nagymintás adatfelvételekre. E kutatások hozadékai az egyes szférákban más-más szempontból hasznosulhatnak.

Az eredmények gyakorlati beépülése kapcsán fontos hangsúlyoznunk a nemzetközi és hazai felsőoktatási irodalomban mind gyakrabban előforduló *evidence based* fogalmat, amely lényegében a tényeken, kutatási eredményeken alapuló döntéshozatalt jelenti, ily módon a tudományos bizonyítékokon alapuló oktatáspolitikának is szinonimája lehet. Bár sokak szerint e téren még csak a kezdeti lépéseknél tartunk, kirajzolódóban már az a tendencia is, mely során a felsőoktatásban az intézményi és ágazati döntések háttérében egyre nagyobb hangsúly helyeződik a tényekre, adatokra, legyenek azok vezetői információk, statisztikai adatok vagy kutatási eredmények. A végzetek pályafutásának követéséből származó adatok, információk – korántsem kizárólagos, ám fontos – mutatói lehetnek a felsőoktatás kimeneti teljesítményének intézményi és ágazati szinten egyaránt. Miközben mindehhez egyre több statisztikai adat áll rendelkezésre, a folyamatok, jelenségek mögötti mélyebb összefüggéseket feltárni tudó empirikus kutatásokra is nagy szükség van. A végzetek karrierjének követése az abból származó eredmények a felsőoktatási szereplők igen széles köre számára nyújtanak hasznos információkat. Az egyetemek és főiskolák számára egykori hallgatóik munkába állása, munkaerő-piaci bevalásuk, megszerzett ismereteik alkalmazhatósága, továbbképzési igényeik olyan – semmi mással nem pótolható – visszacsatolást biztosítanak, amely a fejlődés, fejlesztés fontos alapja lehet. A végzetek elhelyezkedésének sikeressége mindemellett nagyon fontos támpontot jelenhet a leendő hallgatók számára a pályaorientáció, intézmény- és szakválasztás során. Az ágazati, kormányzati szereplőknek a képzési kínálat kialakításához, tervezéséhez fontos kimeneti mutatókat jelenthet a végzettekre épülő adatgyűjtés, de a pályakövetés eredményei hasznos információt biztosítanak a munkaerő-piaci szereplők számára is a felsőoktatási intézményekben folyó képzésről. A fentiekkel is magyarázható, hogy a felsőoktatásról szóló szélesebb közéleti diskurzus egyik kedvelt témája a „*mennyit és mit ér a diploma?*” kissé leegyszerűsített kérdése. A sajtóhíreket böngészve ezzel kapcsolatban rengeteg állítás hangzik el, amelyek azonban a legtöbb esetben csak vélekedések, és a tényadatok hiányának is köszönhetően igen gyorsan terjednek, s nem egy esetben oktatáspolitikai döntések mögött felsorakoztatott érvek között láthatjuk őket viszont. Mindezek különösen alátámasztják annak igényét, hogy végre tisztábban lássunk a tekintetben, hogy intézményi és ágazati szinten milyen tendenciák jellemzik a diplomások elhelyezkedését, munkaerőpiacra történő belépését.

Mindezen, a pályakövetési kutatások fontosságát, létjogosultságát alátámasztó szempontoktól vezérelve azonban e kötet elsősorban nem az eredmények felhasználói oldala, sokkal inkább az azok értelmezésén dolgozó szakma szférája felé fordul. A pályakövetés hazai programjának megvalósításán dolgozó szakmai csapat a pályakövetés általános elméleti és módszertani megalapozásának érdekében az országos kutatások eredményeinek tudományos igényű feldolgozását is felvállalta. Az elmúlt évtized legnagyobb diplomás pályakövető kutatási programja, a

FIDÉV-kutatás¹ után 2010-ben nyílt újra lehetőség országos szinten a frissdiplomások elhelyezkedési lehetőségeinek, munkaerő-piaci státuszának vizsgálatára. A 3 éve a munkaerőpiacon lévő diplomások körében zajlott „Diplomás kutatás 2010” reményeink szerint nem csupán az adatok frissessége miatt érdemes a szakmai figyelemre, hanem új nézőponttal is gazdagíthatja a hazai pályakövetési kutatások sorát, rámutatva a munkaerő-piaci sikeresség számos, ezidáig kevésbé vizsgált aspektusára. Ennek érdekében, a pályakövetés hazai kutatási programját a nemzetközi kutatási vonulatba is becsatornáztva a munkaerő-piaci sikeresség sokdimenziós, szubjektív aspektusokra is reflektáló koncepciójára alapozva indítottuk útjára.

Mindemellett e kötet, amely a frissdiplomások körében zajlott kutatás eredményeinek tudományos igényű interpretálását vállalja fel, talán más szempontból is értékes lehet. Alapvető szerkesztői törekvésünk volt, hogy a kötet tanulmányai az országos volumenű kutatás adatbázisán a hazai felsőoktatás-kutatásban dolgozó legszélesebb szakmai kör közreműködésével születhessenek meg. Ritka talán az olyan tudományos célú kiadvány, amely egyetlen adatbázis ilyen sok szempontú feldolgozását vállalja fel, szándékoltan vonva a pályakövetés kiépülőben lévő kutatási programja köré a téma legtapasztaltabb kutatóit és a fiatal generáció tagjait egyaránt. A frissdiplomások munkaerő-piaci bevalását övező kérdések, problémák, kutatási aspektusok mindegyikének feltárásához olyan szerzőkkel dolgozhattunk együtt, akik az adott téma tapasztalt kutatói. Munkájukat mindemellett az egyes szakterületeken szakmai lektorok együttműködése is segítette, támogatta.

Abban bízunk, hogy a kötet, amely a hazai diplomás pályakövetés legfrissebb teljesítményeként megszületett, felkeltheti a téma iránti kutatói érdeklődést, rámutatva a pályakövetésben rejlő tudományos potenciálra. Mindez, úgy véljük, kulcsfontosságú a pályakövetés országos rendszerének hosszú távú sikerességében: a rendszeres országos frissdiplomás adatgyűjtés, amelyre a program révén az elkövetkező években lehetőség nyílik csakis egy erős szakmai, elméleti bázison teljesebben ki és nőheti ki magát hosszú távon is életképes, nemzetközi szinten is megméréhető kutatási programmá. Így, e ponton kapcsolódik tehát össze egymást kölcsönösen erősítve a pályakövetés két aspektusa: a program gyakorlatának sikere és a tudományos szempontból is megerősített szakmai bázis.

Kötetünk célja, hogy e törekvés kézzel fogható eredményét öntsük formába.

a Szerkesztők

¹ Galasi P.–Nagy Gy.–Varga J. (2004): Fialat diplomások munkaerő-piaci helyzetének változása 1999–2003.